

N. Juel-Hansen: Samfundslivet. Skildringer af Samfundets økonomiske Liv og Udvikling i Fortid og Nutid. Gyldendalske Boghandels Forlag. 1895. (356 S.).

Naar man i en Bog paa 3 à 400 Sider vil give en Fremstilling af det menneskelige Samfunds økonomiske Udvikling og Liv fra den forhistoriske Tid til vore Dage, maa man være i Stand til at resignere overfor Fordringen om Fuldstændighed og Kontinuitet. En saadan Resignation har Forfatteren af den anførte Bog været i Besiddelse af, og dette giver hans Arbejdes Styrke. Der er bleven Rum for en til Forstaaelse tilstrækkelig indgaaende Omtale af Samfundsorganismens vigtigste Funktioner, og det maa da ikke lægges Forfatteren til Last, at han ikke har givet en Helhed, naar selve Titlen betegner Bogen som fragmentarisk.

Indholdet falder i fire Afdelinger. Først en Skildring af det økonomiske Samfunds forhistoriske Udviklingsstadier og det moderne Samfunds Tilblivelse; dernæst Grundlinjerne af Produktionen, Omsætningen og Formuens Fordeling; endvidere et særligt Afsnit om de kommunistiske og socialistiske Skolers Theorier, og endelig en kritisk Redegørelse for vor Tids Arbejder- og Agrarspørgsmaal.

Det Afsnit, som Forfatteren har skænket forholdsvis størst Opmærksomhed, er det tredje, om Socialismen og Kommunismen. Han kritiserer skarpt disse Skolers mange Vildfarelser, for Socialdemokratiets Vedkommende særlig med Gothaer-Programmet af 1875 som Udgangspunkt. Mærkeligt er det, at Forfatteren kun antyder, at Socialdemokraterne »siden Gothaer-Programmet have ført deres Lære et godt Stykke videre« (Side 282), medens han ikke gaar

N. Juel-Hansen: Samfundslivet. Skildringer af Samfundets økonomiske Liv og Udvikling i Fortid og Nutid. Gyldendalske Boghandels Forlag. 1895. (356 S.).

Naar man i en Bog paa 3 à 400 Sider vil give en Fremstilling af det menneskelige Samfunds økonomiske Udvikling og Liv fra den forhistoriske Tid til vore Dage, maa man være i Stand til at resignere overfor Fordringen om Fuldstændighed og Kontinuitet. En saadan Resignation har Forfatteren af den anførte Bog været i Besiddelse af, og dette giver hans Arbejdes Styrke. Der er bleven Rum for en til Forstaaelse tilstrækkelig indgaaende Omtale af Samfundsorganismens vigtigste Funktioner, og det maa da ikke lægges Forfatteren til Last, at han ikke har givet en Helhed, naar selve Titlen betegner Bogen som fragmentarisk.

Indholdet falder i fire Afdelinger. Først en Skildring af det økonomiske Samfunds forhistoriske Udviklingsstadier og det moderne Samfunds Tilblivelse; dernæst Grundlinjerne af Produktionen, Omsætningen og Formuens Fordeling; endvidere et særligt Afsnit om de kommunistiske og socialistiske Skolers Theorier, og endelig en kritisk Redegørelse for vor Tids Arbejder- og Agrarspørgsmaal.

Det Afsnit, som Forfatteren har skænket forholdsvis størst Opmærksomhed, er det tredje, om Socialismen og Kommunismen. Han kritiserer skarpt disse Skolers mange Vildfarelser, for Socialdemokratiets Vedkommende særlig med Gothaer-Programmet af 1875 som Udgangspunkt. Mærkeligt er det, at Forfatteren kun antyder, at Socialdemokraterne »siden Gothaer-Programmet have ført deres Lære et godt Stykke videre« (Side 282), medens han ikke gaar

nærmere ind paa de Realitetsændringer, som dette Program undergik ved Kongressen i Erfurt i 1891. Det er dog Omtale værd, at de tyske Socialdemokrater her bortkastede en stor Del af Lassalles stærkt klingende, agitatoriske Læresætninger, og at Kampen derefter førtes videre næsten udelukkende paa Grundlag af Karl Marx.

Noget egentlig nyt i Realiteten bringer Juel Hansens Arbejde ikke, men det er en vel skreven, let læselig Bearbejdelse af det Stof, der findes hos den økonomiske og sociologiske Literaturs bedste Forfattere i vor Tid. Bogen er vel ikke fejlfri, men den vil ved sit gode Stofvalg, sit behagelige Sprog og sine i det hele vel begrundede Anskuelser, utvivlsomt finde taknemmelige Læsere i det store Publikum, hos hvem Trangen til Samfundskundskab bliver større Dag for Dag.

A. J.

»Frikonkurrencen og Socialismen«.

Naar jeg har ønsket at gøre et Par Bemærkninger om Fernando Linderbergs Bog: »Frikonkurrencen og Socialismen«, saa er det fordi jeg gerne vilde have at Bogen skulde ses under en lidt anden Synsvinkel end den, under hvilken Aleksis Petersen-Studnitz i National-økonomisk Tidsskrift for 1895 p. 517 ff. har betragtet den.

Naar der som i denne Anmeldelse anlægges en videnskabelig Maalestok, maa det erkendes, at Bogen har mange Svagheder. Paa samme Tid, som Bogen bærer Præg af en personlig Varme og Sandhedskærlig-